

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 263

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב"

המוכיח מול מחליק הלשון

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

עיקר ענין התוכחה, שאינו על להבא, אלא על העבר, שיסוד התוכחה הוא לברר לאדם חטאיו, לגלות עונו ולהסיר המכשלה מנגד פניו, שלא יחזיק עצמו לצדיק וישר, אלא ידע כי חוטא ופושע הוא.

ועמדנו על יסוד זה מדברי המדרש; שמש"ר היה מוכיח ומייסר תמיד את הכלל ישראל, מבלי שהראה להם פנים מאירות אף פעם בכל המ' שנה, כאילו שלא ראה, בכלל ישראל,

אף מעלה אחת, אלא; **"ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם"** ושנה ושילש להם לבל ישכחו החטא, **זכור ואל תשכח!** ועל זה שבחו הכתוב, שמזה יצא להביאן אחרי אחרי הקב"ה. הרי שכל ההצלחה תלויה אך בזה, שהאדם יהיה תמיד בלי הפסק במצב של ידיעת החטא, שיהיה; **"חטאתי נגדי תמיד"** מבלי היסח הדעת כל דהו.

בלמדנו בפרשת 'עקב' איך שמש"ר הזהיר את הכלל ישראל: **"אל תאמר בלבבך... בצדקתי הביאני ה'... לא בצדקתך ובישר לבבך"** רגילים אנו להבין שאין זו אלא הנהגה טובה בעלמא שהזהיר להם משה, אבל זוהי הבטחה שטחית, שאין עסק לתורה"ק בהנהגות טובות בעלמא. ואין זה כהנהגות טובות מסה"ק הנדפסים בסדורים. דפשוט לכל בר דעת שהתורה מדברת רק מעיקרים וכללים, והו היסוד בעבודת האדם; **"אל תאמר בלבבך..."**

המשך בעמ' 2 <<<

נגדי תמיד ('תהילים' נא). ומזה גבה לבם ונפלו בשטים. הרי רואים אנו בזה את הסכנה הגדולה שיש בהיסח הדעת כל דהו מהחטא. ומזה מתבאר מהו ענין תוכחה ואיזה עיקר גדול הוא בעבודת האדם. שיהיה החטא עומד תמיד לנגד עיניו. ואיזה השבת אבדה ופקוח נפש הוא, כשאדם חוטא ואינו יודע מהחטא ובא אחד ומגלה לו, הוא מחיה נפשו בזה ועל זה נאמר: **"מוכיח אדם אחרי חן ומצא"**.

הנה בארנו ענין התוכחה וגודל ערכה. וכשהתבוננתי בדבר עלה בדיניו יסוד גדול ונפלא, להכיר ולהוקיר בזה ערך התוכחה שהיא ענין בטול היצר. הרעה הכי גדולה לאדם היא, כשהוא במצב של 'אשם תלוי'. שאינו יודע מחטאיו והנהו צדיק בעיניו. וזהו ריש כל מרעין! והפקוח נפש הכי גדול הוא להעמיד את האדם על חטאו ולברר לו את החטא, שיהיה חטאתו נגדו תמיד ולא יסיח דעתו ממנו, שרק זהו

ובמדרש כאן: **"אלה הדברים"** זש"ה: **"מוכיח אדם אחרי חן ומצא, ממחליק לשון"** ('משלי' כח). ר' פנחס בשם ר' חמא בר חנינא אמר: **"מוכיח" - זה משה. "אדם" - אלו ישראל... מהו "אחרי"? אמר הקב"ה: 'כשביל להביאן אחרי. "חן ומצא" - זה משה, דכתיב: 'ונגם מצאת חן בעיני' ('שמות' לג).** **"ממחליק לשון" - זה בלעם. שהחליק בנבואותיו וגבה לבם ונפלו בשטים"**. כל ספר דברים

מלא מתוכחת משה רבנו לכלל ישראל ואין מדובר כאן אודות תוכחה על להבא, דשם היתה התוכחה על העבר.

לא נתן להם להסיח דעתם מהחטאים, שלא יחזיקו עצמם לזכאים. **"לא בצדקתך ובישר לבבך"** ('דברים' ט). אל תדמו כנפשכם שהנכם צדיקים; **זכור ואל תשכח חטא המרגלים. זכור החטא בשטים.** וכל החטאים שמנה שם היו רק ארבעה וכבר לא הניח להם להסיח דעתם מהם אף רגע; **"ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם"** (שם). אל נא תונו את עצמכם שהנכם צדיקים!.

גילה להם חטאתם שיהיו יודעים תמיד מהחטא. וזהו ענין מוכיח. ועל זה נאמר: **"מוכיח אדם אחרי חן ומצא"**. **"מחליק לשון" זה בלעם,** כשראה את הכלל ישראל ברכם תיכף. ועי"ז, באו לידי בחינה שלא היו במצב של **"חטאתי**

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 1 >>>

לא בצדקתך ובישר לבבך" אל תתפתה להביט על עצמך כעל צדיק. אלא דע כי; "ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם". אין לכם; לא מצוות ולא מע"ט, כי אם חטאים ותו לא! והזהרו; זכור ואל תשכח! לבלי היסח דעת מן החטא, אלא; תהא חטאתך נגדך תמיד 'ומינה לא תזוע' ורק בזה כל הצלחת האדם.

על פסוק: "ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד" (דברים י'). כתב הסמ"ק (ט): שזוהי מצות עשה של קבלת תוכחה. שענין קשה עורף הוא; שאינו מקבל תוכחה. וכתב ה'ספורנו' (שם ט) בפסוק: "פי עם קשה ערף אתה"; כי אמנם קשה העורף הוא ההולך אחרי שרירות לבו ומחשבתו, אע"פ שיודיעהו איזה מורה צדק בראיה ברורה שמחשבתו היא בלתי טובה ומביאה אל ההפסד. וזה,

כי לא יפנה אל המורה, כאילו עורפו קשה כגיד ברזל, באופן שלא יוכל לפנות אנה ואנה, אבל ילך אחרי שרירות לבו כמאז.

וב'תורת כהנים' בר"פ שמיני: "ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו" (ויקרא ט) "אל משה, לישראל: "אותו יצה"ר העבירו מלבכם! שנאמר: "ומלתם את ערלת לבבכם". עשיתם כן; "וירא אליכם כבוד ה'". והיינו: שתזכו לגלוי שכינה. הרי דענין; "ומלתם את ערלת לבבכם" זהו ענין בטול היצר. ובסמ"ק הלא כתב על זה, שזהו ענין קבלת תוכחה. ומבואר מזה יסוד גדול ונשגב בענין תוכחה; שכל יסוד היצר, הנהו "מחליק לשון" והחטאים הם כלא, נגד היצר עצמו, שבזה היא כל הסכנה! כל עבודת האדם היא; "ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו

עוד", שזהו ענין בטול היצר. והוא ענין התוכחה, שלא להיות "מחליק לשון" לעצמו, בשום אופן! ולא לפנות עצמו! וזה "ומלתם... וערפכם לא תקשו עוד", שהוא קבלת תוכחה, שאך בזה הוא סוד כל ההצלחה, עד כדי בטול היצר.

ומזה תצא הערה נוראה לאדם, מהו "מחליק לשון"? ואיך שכל עסקו של אדם וטבעו הוא להחליק לעצמו! ביכולתו להונות עצמו וליחס לעצמו גדולות ונצורות חלום בעלמא, ותכונתו להחליק לשון לעצמו בגלוי ועוד יותר בסתר. ומזה יתבונן האדם בגודל ערך למוד המוסר ועד כמה הוא הכרחי לאדם. שיסוד המוסר הוא להעמיד את האדם על חטא, לבל יהיה מחליק לעצמו. ובזה תלויה הצלחתו ואושרו! עד שבתו"כ אמרו; שמזה - זוכה לגלוי שכינה. (דעת תורה) ■

חדש באתר 'שופר'

ניתן לצפות בשידורים חיים וחוזרים בשיעורי תורה של הרבנים הגאונים: הרב עזרא מחפוד, הרב נתן מחפוד, הרב ברזל, הרב שלמה רביב שיעור ב'הלכות אקטואליות' וכן 'השאלה השבועית העולמית' ניתן להשתתף בשיעור בתאום מראש וכן ניתן לרכוש את הדיסקים במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק ובטלפון 03-677779

לקראת הסוף...

עם הרב אמנון יצחק שליט"א

אור יהודה

אולמי חאן הדקל דרך לוד 1
ביום ראשון ה' אב 26/07/09

כניסה 10 ש"ח

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

יקועם

היכל התרבות אלונים 11
ביום שני ו' אב 27/07/09

כניסה 10 ש"ח

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

מודיעין

היכל התרבות מבוא דותן 49
ביום שלישי ז' אב 28/07/09

כניסה 15 ש"ח

השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

ההרצאות מאובטחות

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET וב'שופר ניוזטל' 054-4007779

הלכה

מדיני נייעור וניקוי הבגד בשבת

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

בגד שנשארו בו משעת עשייתו שיירי חוטים וכדו', אסור להסירם בשבת בשביל לתקן ולייפות את הבגד ויש בזה משום איסור תורה של מכה בפטיש. (שב סק"ט).
 אסור לקפל בגדים בשבת בצורת קיפולם הראשון, אלא א"כ יש בהם ארבעה תנאים:
 א. שמתכוונן ללבושו בשבת. ב. שיקפלו אדם אחד בידו. ג. שיהא הבגד חדש שלא נתכבס. ד. שיהא בגד לבן. לכן הפושט טלית גדול שעליו לאחר תפילת השבת לא יקפלו, מאחר שאינו עומד ללבושה שוב בשבת, אבל שלא בצורת קיפול הראשון מותר. (שב ג סק"ג). ■

לנער בגד שחור חדש מן האבק שעליו אם מקפיד על כך, לפי שבזה עובר משום מלבן. ועל כן כשמגיע לבית הכנסת וכדומה, יניח כובעו ובגדו העליון במקום שמור, שלא יפול ויתלכלך ועלול ליכשל חלילה באיסור זה של כיבוס הבגד. (שב סק"הו).
 לכלוך העומד מעל הבגד ואינו דבוק בו, כגון: שנתפזרו נוצות ונפלו על בגדו, מותר להסירם בשבת, לפי שאין זה בכלל כיבוס מאחר ואינם תחובים בתוך הבגד. (שב סק"ז ועיין שעה"צ ט).
 בגד שנרטב במים, אסור לנערו כדי שיצאו מימיו, כיון שמקפיד בכך, הרי יש בזה משום איסור סחיטה. (שב סק"ג). ■

אחד מל"ט המלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת מלבן שהיא ניקוי הצמר ולבוננו. ובכלל זה איסור כביסת הבגדים בשבת. ויש חלוקי דינים ופרטים רבים בדבר, מה נחשב בכלל כיבוס ואסור ונפרט חלק מהם. ('שבת' עג).
 בגד שחור חדש וכלומר: שניכר בו עדין חדושו] שירד עליו טל, אם מקפיד שלא ללבושו בצורה זו בלא שינערו, אסור לנערו. לפי שעל ידי הנייעור מייפהו והרי זה בכלל איסור כיבוס. אבל אם הבגד ישן, או צבעוני, מותר לנערו מן הטל, שנייעור בגד זה, אינו מייפהו וממילא אינו בכלל כיבוס. (שב א).
 דעת רש"י והרבה ראשונים: שאסור

דברי אגדה

זכירת נס מצרים, שהיינו עבדים שם ולא היינו יכולים לנוח בעת חפצנו במנוחה. והקב"ה הצילנו מידם וציונו לנוח בשביעי ועל כן הזכירה התורה במצות שבת: "וַזְכַּרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם... עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת" ('דברים' ה טו). ■

העולם, כי כשישבתו בני אדם כולם ביום אחד בשבוע ושאל כל שואל: מה עילת זאת המנוחה? יהיה המענה: "כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת" ('שמות' לא). ועל ידי כך כל אחד יתחזק באמונה האמיתית.
 ומלבד זכירת חרוש העולם יש בו

רבנו 'החנוך' כותב במצות השבת (מצוה לב): 'משרשי מצוה זו: שנהיה פנויים מעסקינו לכבוד היום, לקבוע בנפשתינו אמונת חרוש העולם... ונזכור ביום אחד בכל שבוע ושבוע שהעולם נברא בששה ימים חלוקים ובשביעי לא נברא דבר... ובמנוחתנו ביום השביעי יזכיר לנו את חרושו של

הנהגות צדיקים

● בספר 'הכל לאדון הכל', מתוארת אורת סעודות השבת בבית הרב יעקב הרמן: בזמן שהותו של רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל ראש ישיבת 'קמניץ', רוח שבת אמיתית שררה בבית כאשר אבא ורבנו היו שרים זמירות שבת, פניו של רבנו זרחו באור של קדושה שהציף את ביתנו בעונג עילאי, חשבתו בליבי מן הסתם כך נשמעת שירת המלאכים, אנשים רבים מקרוב ומרחוק באו להקשיב לקול זמירותיהם וכאשר כבר לא היה מקום אף בעמידה, מלאו המבקרים את הפרוזדור ואף את מדרגות הבית. ■

ולכבד את השבת עדין עומדים במרים ולא חוזרים בהם מעונם וכיון שכן, "לְמַה זֶה אֲנִי" ('בראשית' כה).
 למשמע הדברים קרא לו הרב מבריסק לצאת אל פתח הבית והראה בידו כלפי החנויות הרבות הסגורות על מנעול ובריא ואמר לו: ר' אברהם, טעות היא בידך, הרואה הנך את כל החנויות הרבות הסגורות כעת, דע לך כי רק בזכותך ובזכות חבריך הם סגורות ואילו לא הייתם עומדים על המשמר בעקבות מידי ערב שבת לעורר על כך, גם הם היו פתוחות, גם הם היו נמשכות בעסקיהם אל תוך ליל השבת.

● בספר 'הרב מבריסק' מסופר: בין האגודות המבורכות שפעלו בעיר 'בריסק' היתה זו שנקראת 'משמרת השבת', חברי המשמרת היו סובבים בשווקים בערבי שבתות והיו מזרזים את בעלי העסקים לסגור את עסקיהם קודם התקדש היום. והנה בליל שבת אחד, כאשר הגיע כדרכו רבי אברהם אידלמן למנין תפילת ערבית אצל הרב מ'בריסק', השיח בפניו מהרהורי לבו, כי בעצם, אין הוא רואה טעם בטרחתו הגדולה, כי הרי אלו הנשמעים לו וסוגרים עסקיהם גם לולי שהיה סובב ומעוררם לזה היו סוגרים. ואלו המסרבים להשמע לדין התורה

האם יש דין יום טוב שני באילת?

מערכת 'חברותא'

מיוחד ל'גנזי המלך'

שאלה: האם יש חיוב לנהוג יום טוב שני ב'אילת' ובמקומות הישוב החדשים בארץ ישראל?

תשובה: כתב בשו"ת 'ציץ אליעזר' (ג כג): לכאורה, פשוט הדבר, שבשום מקום ישוב שהוא בארץ ישראל, אין חיוב הנהגת יום טוב שני ואפילו במקומות הכי רחוקים מירושלים, מקום מושב הסנהדרין מאז.

עצם השם 'יום טוב שני של גליות' הנזכר בכל מקום בש"ס, מורה על כך שהיו"ט שני נתקן רק ליושבי הגולה. ויש להוכיח כן, גם מלשון רש"י ב'ביצה' וד: ד"ה: 'של גליות' שכתב: 'שאינן עושין אותו אלא בני גליות' וכו'. וב'מגילה' (לא). ד"ה: 'ה'ג' שכותב: 'לפי שהברייתא נשנית בארץ ישראל, שאין עושין יום טוב, אלא אחד'.

ומשמע כן לכאורה, גם מכמה מקומות בדברי הרמב"ם, שכתב (בפ"א מה' יו"ט הכ"א): 'אין עושין בני ארץ ישראל שני ימים טובים, אלא בראש השנה בלבד'. וכמו כן כותב שם, שיו"ט שני הוא 'מדברים שנתחדשו בגלות'. וכן (בפ"ו מה' יו"ט הי"ד) כותב בלשון: 'זהו בני הגליות, עושין שני ימים'.

וכן כתב (בפ"ז מה' לולב' הט"ז והי"ז): 'בזמן שבית המקדש קיים, היה לולב ניטל ביום הראשון שחל להיות בשבת. וכן בשאר המקומות שידעו בודאי שיום זה הוא יום החג בארץ ישראל. אבל המקומות הרחוקים... ומשחרב בית המקדש אסרו חכמים ליטול את הלולב בשבת ביום הראשון ואפילו בני ארץ ישראל שקדשו את החדש, מפני בני הגבולין הרחוקים' וכו'.

הרי שקובע בפשיטות שהיום הראשון, הוא יום החג בארץ ישראל ומשמע בפשטות, שדין זה הוא בכל ארץ ישראל. ורק על השאר המקומות מחוץ לא"י והיינו: בחו"ל, הוא שמחלק בין הקרובים, היודעים, למקומות הרחוקים שלא היו יודעים.

והראיות היותר חותכות לכך, המה לכאורה, מדברי הרמב"ם (בפ"ה מהלכות

'קדוש החדש' הלכות ד ה ו) שכותב: 'כשהיתה סנהדרין קיימת והיו קובעין על הראיה, היו בני ארץ ישראל וכל המקומות שמגיעין אליהן שלוחי תשרי, עושין ימים טובים יום אחד בלבד. ושאר המקומות הרחוקים, שאין שלוחי תשרי מגיעין אליהם, היו עושים שני ימים מספק. לפי שלא היו יודעין יום שקבעו בני ארץ ישראל את החדש. בזמן הזה, היה מן הדין שיהיו בכל המקומות עושין יום טוב אחד בלבד, אפילו המקומות הרחוקים שבחוצה לארץ, כמו בני ארץ ישראל, שהכל על חשבון אחד סומכין וקובעין. אבל תקנת חכמים הוא שיזהרו במנהג אבותיהם שבידיהם. לפיכך, כל מקום שלא היו שלוחי תשרי מגיעין אליו כשהיו השלוחין יוצאין, יעשו שני ימים. ובני ארץ ישראל בזמן הזה, עושין יום אחד כמנהגן, שמעולם לא עשו שני ימים'.

הרי מפורש יוצא מדברי הרמב"ם; שעל בני ארץ ישראל אין שום ספק שכולם היו קובעין יו"ט רק יום אחד. ורק על מקומות בחו"ל, הוא שיש חלוק; בין אלה שהיו מגיעים אליהם שלוחי תשרי וידעו היום שקבעו בא"י, למקומות הרחוקים שלא היו יודעים יום שקבעו בו בני ארץ ישראל את החדש. ועליהם הוא שדן הרמב"ם שלא ינהגו בזה"ז אפילו במקומות הרחוקים שבחוצה לארץ, אלא יום אחד, כמו בני ארץ ישראל. ומבאר, לפי שתקנת חכמים הוא עליהם שיזהרו במנהג אבותיהם שבידיהם. אבל בני ארץ ישראל, מעולם לא עשו שני ימים. לכן גם בזה"ז עושין רק יום אחד כמנהגן.

אבל, כשאנו מעיינים בבירורה של הלכה זאת אנו נוכחים לדעת שאין הדבר פשוט כל כך והוא נפתח בגדולים. ובדברי הרמב"ם גופא אנו מוצאים במקור אחר בהלכותיו, שמוכח מפורש ההיפך מכל ההוכחות הנ"ל מדבריו; וממנו מקור בית אב לדברי הפוסקים שנביא, הסוברים ההיפך מהנ"ל, שגם בארץ ישראל יש חילוקי מקומות לענין חיוב הנהגת יום טוב אחד או ב' ימים.

דברי הרמב"ם המה בפ"ה מהלכות 'קדוש החדש' (שם הלכות ט י יא יב). והיות שדקדוקי הדינים היוצאים מדברי ההלכות ברמב"ם שנביא רבים הם, לכן, על אף שכל הלכה שנביא קשורה עם

השניה, בכל זאת נעתיק כל הלכה בפני עצמה ונעמוד על דקדוקי הדינים היוצאים ממנה ובכך נוכל לעמוד ולהגיע ביותר אל הבירור.

בהלכה ט פוסק הרמב"ם וז"ל: 'אין עשיית יום טוב אחד תלויה בקריבת המקום. כיצד? - אם יהיה מקום בינו ובין ירושלים מהלך חמשה ימים או פחות, שבודאי אפשר שיגיעו להן שלוחין, אין אומרים שאנשי מקום זה עושין יום טוב אחד, שמי יאמר לנו שיהיו השלוחים יוצאין למקום זה, שמא לא היו שלוחים יוצאין למקום זה, מפני שלא היו שם ישראל. ואחר שחזרו לקבוע על החשבון, ישבו שם ישראלים, שהן חייבין לעשות שני ימים. או מפני שהיה חרום בדרך, כדרך שהיה בין יהודה וגליל בימי חכמי המשנה. או מפני שהיו הכותים, מונעין את השלוחין לעבור ביניהן'. עכ"ל.

והנה, בהלכה זאת, שהרמב"ם בא להגדיר בה ולתת לנו כלל הדברים באיזה מקום שצריכים לנהוג יום אחד ובאיזה ב' ימים הוא לא מזכיר שום חלוק בין א"י לחו"ל ולא תלה הדבר כלל בתנאי המקום אם הוא מא"י או מחו"ל ואדרבה, מדכתב: שאין הדבר 'תלוי בקריבת המקום', אפילו אם יהיה בינו לבין ירושלים מהלך חמשה ימים, או פחות, אפשר להבין שהמדובר הוא אפילו במקום שהוא בארץ ישראל ועיקר הדבר תלוי בהגעת השלוחין; אם השלוחין הגיעו למקום ההוא בזמן שהיו מקדשין, או לא. וכל שלא היו מגיעין לאותו המקום בזמן ההוא יהיה מאיזה טעם שיהיה, אם משום שלא היה אז במקום ההוא ישוב ישראל, אם משום שהיה אז שעת חרום שלא יכלו להגיע ואם משום הכותים שמנעו את השלוחין מלהגיע לשם, חייבין לנהוג במקום ההוא אפי' בזה"ז ואפילו אם הוא מא"י, ב' ימים.

ורגלים לדבר; שהמדובר ברמב"ם בכאן הוא אפילו במקומות מא"י, במה שנתון הדוגמא על שהיתה שעת חרום כדרך שהיתה בין יהודה וגליל בימי חכמי המשנה.

הן אמנם שמהלכה זאת אין כל כך הוכחה ברורה ומפורשת שהמדובר הוא על מקומות מא"י ויש מקום לומר שהמדובר על מקומות מחו"ל והרמב"ם סמך על מה שכבר ביאר בהלכות הקודמות הנ"ל שבני א"י מעולם לא עשו שני ימים והדוגמא

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

של 'כדרך שהיה בין יהודה וגליל' היא רק הבאת דוגמא שאף למקומות קרובים יכול להיות שעת חרום שלא יוכלו משום כך לעבור מאחד למשנהו, אבל באמת עצם המדובר הוא על מקומות מחו"ל. ואף אפשר להביא סמך לזה שהמדובר ממקומות מחו"ל; ממה שכתב הרמב"ם בהלכה שלאחריה, בהלכה ו'ז"ל: 'ואילו היה הדבר תלוי בקריבת המקום היו כל בני מצרים עושין יום אחד, שהרי אפשר שיגיעו להם שלוחי תשרי, שאין בין ירושלים ומצרים על דרך אשקלון, אלא מהלך שמונה ימים או פחות וכן רוב סוריא, הא למדת שאין הדבר תלוי בהיות המקום קרוב' עכ"ל. הרי שנתנית דוגמאות ההוכחות של הרמב"ם הוא ממקומות מחו"ל ממצרים ומסוריא שאינה כבוש רבים. ואפשר ללמוד מזה שאף המדובר בהלכה ט הוא כל עיקר על מקומות מחו"ל.

אבל ממה שממשיך הרמב"ם לכתוב בהלכה יא נלמד מפורש שהמדובר הוא גם על מקומות מא"י וז"ל: 'נמצא עיקר דבר זה, על דרך זו, כך הוא; כל מקום שיש בינו ובין ירושלים מהלך יתר על עשרה ימים גמורים, עושין שני ימים לעולם כמנהגם מקודם, שאין שלוחי כל תשרי ותשרי, מגיעין אלא למקום שבינו ובין ירושלים מהלך עשרה ימים או פחות. וכל מקום שבינו לבין ירושלים מהלך עשרה בשוה או פחות, שאפשר שיהיו שלוחין מגיעין אליו, רואים אם אותו המקום מארץ ישראל שהיו בה ישראל בשעת הראיה בכבוש שני, כגון: אושא ושפרעם ולוז ויבנה ונוב וטבריא וכיוצא בהן, עושין יום אחד בלבד. ואם אותו המקום מסוריא, כגון: צור ודמשק ואשקלון וכיוצא בהן, או מחוצה לארץ, כגון: מצרים ועמון ומואב וכיוצא בהן, עושין כמנהג אבותיהן שבידיהן; אם יום אחד יום אחד. ואם שני ימים שני ימים.' עכ"ל.

הרי מבורר מהלכה זאת; שכל שיש בינו ובין ירושלים מהלך יתר על עשרה ימים גמורים, באין הבדל אם המקום מחו"ל או מא"י, עושין שני ימים לעולם, כי כן נהגו באותו מקום כך גם בזמן הקדוש, מכיון ששלוחי תשרי לא היו מגיעין לשם. ואת זה אנו לומדים, לא רק מכלל מה שסתם הרמב"ם דבריו, אלא גם בפירושו, מסיפא של דבריו בהלכה זו. והוא ממה שדוקא בסיפא של דבריו לגבי מהלך עשרה ימים או פחות, שהשלוחין יכלו להגיע, הוא שכותב לחלק שרואים אם אותו המקום מא"י שהיו בה ישראל בשעת הראיה בכבוש שני, עושין יום אחד בלבד. ואם מסוריא או מחו"ל, כמצרים עמון ומואב, עושין כמנהג אבותיהם. הרי שברישא של

דבריו, שהמדובר במרחק יותר מעשרה ימים שהשלוחין לא יכלו להגיע, בזה אין הבדל בין חו"ל לא"י ועושין ב' ימים. יתר על כן; בסיפא דדברי הרמב"ם גופא שהמדובר במרחק עשרה ימים או פחות ומחלק בה בין א"י לחו"ל; שבא"י לא תלוי הדבר במנהג, אלא עושין תמיד יום אחד אף כשאין לזה מנהג אבות, ג"כ מדגיש הרמב"ם לכתוב ולהתנות שהדין הזה הוא דוקא כשאותו המקום מא"י היו בה ישראל בשעת הראיה בכבוש שני. ומשמע בהדיא; הא כל שלא היו בה ישראל בשעת הראיה בכבוש שני, אף שאותו המקום מארץ ישראל, בכל זאת אין עושין בו מסתמא יום אחד, אלא תלוי הדבר במנהג אבות כבסוריא ומצרים. (וכשאין מנהג נביא מיד בסמוך דברי הרמב"ם בזה בהלכה שלאח"כ).

וכהשלמה להראיות הברורות הנ"ל שדעת הרמב"ם לחלק גם בארץ ישראל גופא ושבעיקר תלוי הדבר בהתישבות ישראל באותו המקום בשעת הראיה בכבוש שני ובהגעת השלוחין לשם; יבואו דברי הרמב"ם בהלכה יב וז"ל: 'מקום שבינו ובין ירושלים עשרה ימים או פחות מעשרה והוא סוריא או חוצה לארץ ואין להם מנהג, או שהוא עיר שנתחדשה במדבר ארץ ישראל, או מקום ששכנו בו ישראל עתה, עושין שני ימים כמנהג רוב העולם. וכל יום טוב שני מדברי סופרים ואפילו יום טוב שני של ראש השנה שהכל עושין אותו בזמן הזה' עכ"ל. הרי דברי הרמב"ם ברורים שאימתי אמרנו בהלכה הקודמת שבמקום שאין מנהג והמרחק הוא עשרה ימים או פחות, עושין יום אחד בלבד, דוקא בעיר ישנה ומקום ששכנו בו ישראל אז בשעת הראיה, אבל עיר שנתחדשה במדבר ארץ ישראל, דהיינו: שלא היה שם ישוב מעולם, או אפילו היה שם ישוב, אבל לא גרו שם ישראל אז בשעת הראיה, כי אם שכנו בו ישראל עתה, עושין שם שני ימים; דומיא דסוריא, או חוצה לארץ, כשאין להם מנהג. משום דאזלינן בכה"ג כמנהג רוב העולם. וזה הרי ברור שאי אפשר לפרש שזה שכותב הרמב"ם; או מקום ששכנו בו ישראל עתה, לא מוסב על ארץ ישראל, כי אם על חו"ל, דא"כ משנה שאינה צריכה היא. שהרי כבר הקדים הרמב"ם מקודם לכתוב שבחו"ל, אפילו אם כן שכנו שם בשעת הראיה ורק שאין להם מנהג מקובל, ג"כ עושין ב' ימים. וא"כ הרי מכל שכן כששכנו בה ישראל זה עתה, שבודאי עושין בה ב' ימים. אלא בודאי שזה מוסב על ארץ ישראל. וממילא לפי"ז מובן, שגם אי אפשר לדחוק ולפרש, שזה שכותב הרמב"ם; או שהוא עיר שנתחדשה

במדבר ארץ ישראל, שהכונה על מקום מדבר שמחוץ לגבול ארץ ישראל, משום דא"כ, היינו חו"ל. ולמה צריך הרמב"ם להשמיענו זאת? אחרי שאפילו אם היה שם ישוב ואין מנהג, ג"כ עושין ב' ימים וכנ"ל. ובכלל לשם מה היה צריך להזכיר באופן מיוחד שם ארץ ישראל, למקום ההתישבות במדבר? אלא בודאי שכונת הרמב"ם בכל זה הוא על שטח ארץ ישראל.

היוצא מכל הנ"ל בדברי הרמב"ם; שברור הדבר שסובר שלענין דין יו"ט שני, לא קובע, עצם ארץ ישראל, כי אם העיקר קובע בזה שני תנאים והם:

א. אם היה במקום ההוא ישוב בזמן הראיה.

ב. ואם השלוחין היו מגיעין לשם. והחלוק שיש בין א"י לחו"ל בזה הוא, כשנדע שהיה שם ישוב בשעת הראיה והמרחק הוא מרחק כזה שהשלוחין יכלו להגיע ורק לא ידעין אם הגיעו לשם, או לא הגיעו לשם, מאיזה סבה שהיא; שבוה, אם המקום מארץ ישראל עבדינן יום אחד, אע"פ שלא ידוע שום מנהג במקום הזה. ואם המקום מחו"ל, אם יש מנהג, עושין כמנהג אבותיהם ואם אין מנהג עושין ב' ימים. וזהו הכל, כשישנם ב' התנאים הנ"ל. אבל כל שאין התנאים הנ"ל, אין הבדל בין א"י לחו"ל ועבדינן באותו המקום, שני ימים טובים.

ובשו"ת הרדב"ז (ח"ד ל) מבאר בהדיא בדעת הרמב"ם שדין יום טוב, אינו תלוי בארץ ישראל. שנסאל שם: על העיר 'עזה' אם היא מכלל א"י להתחייב בתרו"מ והשיב לחיוב. אבל בתוך דברי תשובתו הוא כותב וז"ל: 'ואין להביא ראיה ממה שאין עושין שני ימים של גליות, שאין דבר זה תלוי בארץ ישראל, אלא במקומות שהיו דרין רוב ישראל והיו השלוחים הולכים להם. וכן כתב הרב ז"ל בהלכות 'קדוש החדש' עכ"ל.

הרי שהרדב"ז ביאר בהדיא בדעת הרמב"ם ז"ל, שדין עשיית ב' ימים טובים, אינו תלוי בארץ ישראל, אלא הדבר תלוי, באם במקומות היו דרין רוב ישראל ובאם השלוחין היו הולכין לשם. וכן בשו"ת מהרי"ט ציילון (רטז) מפרש נמי בדעת הרמב"ם שענין שני ימים טובים, או אחד, לאו בחוצה לארץ תליא מילתא. עיי"ש. ולפי כל הנ"ל, יקשה לכאורה, שהרמב"ם סותר את דבריו מכל המקומות הנ"ל שהבאנו לעיל, שמשמע משם שסובר ההיפך מכל זה, שבארץ ישראל מעולם לא עשו שני ימים. ואף בזה"ז אין עושין בכל ארץ ישראל, אלא יום אחד?

ההמשך יהיה בשבוע הבא...

פרשת 'דברים'

"וַחֲצַרְתָּ וְדִי זָהָב"

מה גרמו קרח ועדתו לעצמם?

עיי"ש עוד דברים נפלאים.

"וַחֲצַרְתָּ וְדִי זָהָב" (א א)

כתב רש"י: "חצרת" - במחלוקתו של קרח.

"וְדִי זָהָב" - 'הוכיחן על העגל'. וכתב להעיר בזה בספר 'חנוכת התורה': למה נכתב כסדר הזה והרי מעשה העגל היה לפני מעשה קרח? ובדומה לזה יש לעיין על הפסוק ב'התילים' (קו) שכתוב: "וַיִּקְנְאוּ לְמֹשֶׁה וְגו', 'תַּפְתַּח אֲרֶץ וּתְכַלְעוּ" וגו' "יַעֲשׂוּ עִגְלָה בְּחָרֵב" גם כאן הקדים הפסוק 'מעשה קרח' ל'מעשה העגל' והלא דבר הוא?!

"אֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה" (א א)

כתב הגר"א בספר 'אדרת אליהו': דע כי חמשת הפסוקים הראשונים הם הקדמה של כל הספר. ויש בהם ג' פעמים לשון דבורו של משה: "אֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה", "דָּבַר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", "הוֹאִיל מֹשֶׁה בְּאֵר". כי יש בספר הזה ג' חלקים. א. מתחילת הספר עד ויקרא שקודם עשרת הדברות (ב'ואתחנן ה') הוא מדבר מעניני מוסר. חלק הב' מן ויקרא עד הברכות והקללות שב'כי תבא', הוא מדבר מהמצוות. לכן אמר שם תחילה: "אֵלֶּה הָעֲדוֹת וְהַחֲקִים" וגו' ('דברים' ד). שהוא ענין אחד עם מה שכתוב אחריו: "וַיִּקְרָא מֹשֶׁה" (שם ה). החלק הג' הוא מן הברכות והקללות שבפרשת 'כי תבא' עד סוף התורה. ואמר שם קודם הברכות: "בְּאֵר הַיִּטֵּב" (כז ח). ואח"כ: "וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה".

ואלו הג' הם כולל של כל התורה, שהתורה ג' כ' ג' ספרים שהם: 'שמות' ו'ויקרא' ו'במדבר' ו'בראשית' הוא שרש של כל התורה ולכן נחלק המדרש ג' כ' לג': 'ספרא' ו'ספרי' ו'מכילתא'. וזהו שאמרו: 'בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דִּיהִיב לָן אוֹרֵיין תְּלִיתָא' ('שבת' פח.) שהם ג' ספרים. והג' ספרים של דברים הם כנגד ג' של תורה, דהיינו: כנגד "אֵלֶּה שְׁמוֹת" הוא "אֵלֶּה הַדְּבָרִים". וכנגד "וַיִּקְרָא" הוא "וַיִּקְרָא". וכנגד 'במדבר' הוא: "וַיִּדְבֹר".

פנינים לפרשה

"אֵלֶּה הַדְּבָרִים" (א א)

הגר"א בספרו 'אדרת אליהו' כתב בזה רמז נפלא ואלו דבריו: סופי התיבות של המלה הראשונה שנכתבה בתורה בחמשה הספרים, הם אותיות: תורה. כלומר: בחומש 'בראשית' ת' של המלה: "בְּרֵאשִׁית", בחומש 'שמות' ה' של המלה "וַיִּקְרָא", יחד עם האות א' של המלה "וַיִּקְרָא" שבחומש 'ויקרא' יחד עולים למנין ו'. בחומש 'במדבר' האות ר' של המלה "וַיִּדְבֹר" ובחומש 'דברים' האות ה' של המלה "אֵלֶּה".

בנוסף לכך: ראשי התיבות של חמשת התיבות הראשונות של חמשה חומשי התורה, הם בגימטריא, כמנין ראשי התיבות של שמות האבות הקדושים, כלומר: האותיות של תחילת החומשים, שהם: ב' ו' ו' א' יחד עולים למנין: כ"א, שזהו כמנין ראשי התיבות של שמות האבות: א' י' י' (אברהם יצחק יעקב) ועיי"ש עוד שהרחיב בזה.

גם הפסוקים הראשונים של חמשה חומשי תורה, רומזים על המנורה. שבפסוק הראשון של חומש 'בראשית', יש שבע תיבות כנגד שבעת קני המנורה. בפסוק הראשון של ספר 'שמות' יש אחד עשר תיבות כנגד אחד עשר הכפתורים שבמנורה. בפסוק הראשון של ספר 'ויקרא', יש תשע תיבות כנגד תשעת הפרחים. בפסוק הראשון של ספר 'במדבר', יש שמונה עשר תיבות (עם הכולל) כנגד שמונה עשר טפחים שהיה גובה המנורה. בפסוק הראשון של ספר 'דברים', יש עשרים ושתים תיבות כנגד

יעמדו על הברכה

יאיר ומירב כהן ובני ביתם ולבנים אופיר, טל ושגית להצלחה

למשפחת כהן דוד ברכה והצלחה

מה דינו של מר שמעוני?

שמעוני מדוע הוא חושב כך, סיפר לו מר שמעוני על המודעה שהיתה תלויה בלוח המודעות, ועל כך שהוא בעצמו יצר קשר עם בעל המודעה ואחרי ששמע ממנו כי הדירה מתאימה היטב למטרותיו, הפנה אותו למספר הטלפון של ראובן כץ בעל הדירה.

כששמע זאת ראובן כץ, נאנח ואמר "אכן נודע הדבר!", ומיד סיפר למר שמעוני על הנזק הכספי הגדול שאירע לו בגלל אותו אדם, על ידי הקנסות השונים וחייב הארנונה למפרע, כשגמר לגולל את סיפורו, פנה ראובן כץ למר שמעוני ואמר לו, עכשיו כשנודע לי שאתה מר שמעוני הוא זה שגוללת עלי את כל הנזק הגדול הזה, הרי אני תובע אותך לשלם לי על כך כדין אדם המזיק לחבירו.

מר שמעוני שהיה שרוי בהלם מכל מה ששמע בדקות הללו, חזר למציאות כשעמד מול התביעה של ידידו ראובן כץ, מר שמעוני חשב תחילה מה עליו לענות לידידו, וכעבור זמן מה אמר לו: שמע ידידי, אני חושב שאינני חייב לך על הנזק מכמה טעמים:

- א. חוב זה שחוייבת לשלם, לא נקרא נזק שהרי אתה חייב אותו מעיקר הדין, שזה חובך לעירייה בתור אזרח.
- ב. לא התכוונתי להזיק לך, ואדרבא התכוונתי לטובתך לסייע לך להשכיר את דירתך.
- ג. אני לא הזקתי לך אלא הפקח הזיק אותך, ואני בסך הכל גרמתי לך על ידי שמסרתי לו את פרטי דירתך. השנים סיכמו להתייצב למחרת לפני הרב, וכאשר יורה להם כן יעשו, מה דינו של מר שמעוני?

ראובן כץ בנה בחניית ביתו יחידת דיור בת שתי חדרים, כשפגש את ידידו מר שמעוני מסר לו את פרטי דירתו ואמר לו שהוא מעוניין להשכירה, למחרת לאחר שסיים מר שמעוני את תפילת שחרית, נעצר ליד לוח המודעות השכונתי ועיין במודעות השונות, לפתע צדה את עינו מודעה קטנה תמימה למראה המודיעה על אדם המחפש לשכור יחידת דיור קטנה באיזור, מר שמעוני שהיה חפץ לגמול חסד עם חברו הטוב ראובן כץ, לא התעצל ובו במקום התקשר למספר הטלפון המופיע על גבי המודעה, והציע לדובר את דירתו של חברו ומסר לו את מירב הפרטים שהיו ברשותו, הדובר הודה למר שמעוני מקרב הלב על המידע שנתן לו, ואמר לו שכנראה היא אכן מתאימה היטב למטרותו, ומיד התקשר הדובר לראובן כץ בעל הדירה וקבע עמו זמן לביקור בדירה.

כשהגיע אותו דובר לראות את הדירה המוצעת, עבר בה עם בעל הדירה לאורכה ולרוחבה, ושמע ממנו פרטים רבים על הדירה ובנייתה, בסיום הביקור הוציא לתדהמת בעל הדירה כרטיס "פקח מטעם העירייה" וחתם לו בו במקום קנסות על העלמת בניית הדירה, על אי נטילת רשיון, והוראה לתשלום חוב ארנונה משעת גמר בניית הדירה ועד עתה.

כעבור מספר ימים פגש מר שמעוני את ידידו ראובן כץ, ולאחר הקדמת דברי שלום אמר לו מר שמעוני: אני מבין שאפשר כבר לשתות "לחיים" על השכרת יחידת הדיור שלך?! כששמע זאת ראובן כץ שאל את מר

התשובה לשאלה זו תנתן בשעור ביום חמישי בשעה 20:30 בערב

בלמוד עם חברותות בישיבות 'אהל יהודה'.

ניתן לצפות בשדור חי באתר שופר www.shofar.net

המעונינים להשתתף בשעור בתאום מראש בלבד: 03-6777779

בקרוב יהיה ניתן לרכוש דיסקים של השעורים הקודמים.

תשובה לשאלה זאת תפורסם ב'גנזי המלך' בשבוע הבא

להרויח בגדול!
בתכנית:

'כח כפלים'

מלאו הוראת קבע זו על סך \$28*
ותקבלו חינם:

'גנזי המלך'

CD's

טיולים

סעודה

סופ"ש

הוראה לחיוב חשבון לתוכנית 'כח כפלים' למשך שנה מינימום

תאריך

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____

1. אני/נו הח"מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____

רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בית _____ פלאפון _____

קוד מסלוקה	סוג חשבון	מס' חשבון בבנק
בנק	סניף	
קוד מוסד	2	3
	9	2
	אסמכתא / מס' מזהה של הלקוח בחברה	

נתן/ים לכם בזה הוראה לחיוב חשבונות/נו הבנק בסיומכם, בנין תרומתי ל"שומר" בסכומים ובתעודים שיומצאו לכם מידו פעם במועם באמצעי מנגנון, או רשימות ע"י "שומר" כמפורט מטה ב"פרטי ההרשאה".
2. ידוע לי/לנו כי: א. הוראה זו ניתנת לבטול ע"י הודעה מפורטת/מאתנו בכתב לבנק ול"שומר" שתכנס לתוקף, ויום עסקים אחד לאחר מותן ההודעה בבנק וכן ניתנת לבטול ע"י הוראת כל דין. ב. אחיה/נחיה רשאי/ים לבטל מראש חיוב מסוים ובלבד, שהודעה על כך תימסר על ידי/נו לבנק בכתב, לפחות יום עסקים אחד לפני מועד החיוב. ג. אחיה/נחיה רשאי/ים לבטל חיוב, לא יותר מתשעים ימים סמוע החיוב, אם אוכזר/נוכח לבנק, כי החיוב אינו תואם את המעדיים או הסכומים שנקבעו בכתב ההרשאה, אם נקבעו. 3. ידוע לי/נו כי הפרטים שצוינו בכתב ההרשאה ומסילויים, הם נושאים שעלינו להסדיר את המוטב. 4. ידוע לי/נו כי סכומי החיוב ע"י הרשאה זו, יופיעו בדפי החשבון וכי לא תישלח לי/נו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בנין חיובים אלה. 5. הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב הרשאה זו, כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מטעה חוקית או אחרת לביצוע. 6. הבנק רשאי להוציא/נו מן החסדר המפורט בכתב הרשאה זו, אם תהיה לו סבה סבירה לכך, ויודיע לי/נו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו, תוך ציון הסיבה. 7. נא לאשר ל"שומר" בסמך המחובר לזה, קבלת ההוראה אלו ממני/מאתנו.

פרטי ההרשאה:

1. סכום החיוב ושהודעה יקבע מות לית ע"י "שומר" ע"י חקירות לבטיחתם
  2. ב"רטי החיוב (סמן באשבעת התאחאה)
- \$ 28 זכאות ליחיד
 \$ 56 זכאות לחוג
 לחיוב בתאריך: 20 לחודש 30 לחודש
 חתימת בעל/י החשבון

תורם נכבד, שים לב: הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לבנק דרך 'שומר' עליך לשלוח את המוסס ל'שומר' ת.ד. 2711 בני ברק, טל: 03-6777779